

رکن دوم تذکره میر تقی

محمدحسین اسلام‌پناه

در نشریه آینه میراث ضمیمه ۲۴ در شرح احوال و آثار میر تذکره ضمن توصیف ارکان تذکره خلاصه الاشعار و ... از فقدان رکن دوم این چنین سخن رفته است:

از مطالب رکن دوم جز ترجمه مستقل احوال سرایندگان در نسخه ایندیافیس و شرح احوال و ابیاتی پراکنده در دست‌نویس‌های موجود و قابل دسترس در ایران چیزی یافت نشد. ... جز ترجمه احوالی پراکنده از ۲۶ شاعر این بخش نسخه‌ای در دست نیست؛ بنابراین به نظر می‌رسد نسخه اساس این بخش یا به طور کلی از دست رفته و یا میر تذکره در نگارش این بخش توفیق نیافته است. که حدس دوم نزدیک به یقین است.

خوشبختانه حقیر در دوران فعالیت به صحافی سنتی، از جمله کتبی که دیده‌ام رکن دوم این تذکره است در نسخه‌ای منقح و پاکیزه به قطع رحلی کوچک در ۵۸۲ صفحه چهار ستونی، هر صفحه ۲۴ سطر نستعلیق ریز با عناوین شنجرف به کتابت علیجان بن شمس‌الدین حاجی در سال ۹۹۳ هجری قمری، شامل ترجمه احوال ۳۴ نفر شاعر که با سعدی شروع می‌شود و از شرح حال او صفحاتی از اول افتادگی دارد. جدول ضمیمه شامل اسامی شاعران، تعداد صفحات اختصاص داده شده به هر شاعر و تعداد ابیات تقریبی صاحب ترجمه می‌باشد. از شاعران مذکور در جدول مربوط به این رکن، در میر تذکره صفحات ۹۵ تا ۹۸ شاعران ردیف‌های ۶، ۹، ۱۲، ۱۷، ۱۸، ۳۳، ۳۴، ۳۷، ۳۹، ۴۰، ۴۱، و ۴۲ در نسخه خطی وجود ندارند. در عوض، سه نفر شاعر یعنی مولانا تاج‌الدین حسن، جلال‌الدین طبیب و سعیدالدین بها که در نسخه خطی وجود دارند، در جدول رکن دوم میر تذکره دیده نمی‌شوند.

کرمان - صحافی کهنه کتاب ۲۸ / ۵ / ۱۳۹۱
اسلام‌پناه

ردیف شاعر از نظر تعداد ابیات	صفحہ	تعداد تقریبی ابیات شعر	عنوان	ردیف
		۷۶۸	بقیہ [سعدی] افتادگی از اول کتاب	۱
۵	۱۶	۱۳۴۴	ذکر معنی انوار جمال صمدی رکن الدین اوحدی [افتادگی]	۲
۱۷	۴۴	۴۳۲	ذکر عاشق جلوہ گاہ آن حسن باقی شیخ فخرالدین ابراہیم الشہیر بالعراقی	۳
۱۹	۵۶	۳۳۶	ذکر صدرالفاضل خواجہ ہمام الدین تبریزی	۴
۳۱	۶۷	۴۸	ذکر ابوالفضایل ناصرالدین بچہ رحمۃ اللہ علیہ	۵
۲۰	۷۰	۲۸۸	ذکر سید العارفین و اکمل المحققین امیر حسینی سادات	۶
۱۵	۷۸	۵۷۶	ذکر سید شمس الدین عضد یزدی رحمۃ اللہ علیہ	۷
۲۴	۹۲	۲۱۶	ذکر حکیم حسام الدین نزاری قہستانی	۸
۲۳	۹۸	۲۶۴	ذکر ملک السعید رضی الدین بابا قزوینی	۹
۷	۱۰۶	۹۶۰	ذکر افضل المحبین مولانا تاج الدین حسن	۱۰
۲	۱۲۹	۲۷۱۲	ذکر سلطان الشعرا امیر خسرو دہلوی	۱۱
۱۰	۱۸۸	۷۶۸	ذکر فاضل معنوی سعید الدین ہروی	۱۲
۱۶	۲۰۶	۴۸۰	ذکر مصارع الشعرا سید سراجی سگزی	۱۳
۶	۲۲۱	۱۲۲۴	ذکر مولانا سراج الدین الشہیر بقمری طاب ثراہ	۱۴
۸	۲۵۰	۹۱۲	ذکر اکمل المعشوقین خواجہ نجم الدین حسن	۱۵
۱۲	۲۷۱	۶۲۴	ذکر سید جلال الدین بن سید عضد الدین یزدی	۱۶
۳	۲۸۷	۲۱۱۲	ذکر عارف اسرار ربانی رشید الدین خواجو کرمانی	۱۷

ردیف شاعر از نظر تعداد ابیات	صفحه	تعداد تقریبی ابیات شعر	عنوان	ش.ب.
۱۱	۳۲۴	۲۴۴	ذکر سید نظام‌الدین الشهیر بابن جلال شیرازی	۱۸
۲۶	۳۵۲	۱۴۴	ذکر سید شمس‌الدین محمد الشهیر بمیر کرمانی	۱۹
۱۳	۳۵۶	۶۲۴	ذکر جمال‌الدین امیر محمود الشهیر بابن یمین فریومدی	۲۰
۱	۳۷۲	۳۹۱۲	ذکر زبده‌الشعرا خواجه جمال‌الدین سلمان ساوجی	۲۱
۱۴	۴۵۷	۶۰۰	ذکر زبده السالکین خواجه ناصرالدین بخاری	۲۲
۳۰	۴۷۲	۷۲	ذکر املح الشعرا و اعجوبة الفضلا خواجه عبید زاکانی	۲۳
۹	۴۷۶	۸۶۴	ذکر عارف سراپر سبحانی خواجه عمادالدین فقیه کرمانی	۲۴
۳۲	۴۹۶	۴۸	ذکر مولانا عزالدین شروانی الشهیر بکرمی	۲۵
۲۷	۴۹۸	۱۲۰	ذکر مولانا امین‌الدین جامی دادا تبریزی	۲۶
۲۲	۵۰۱	۲۸۸	ذکر مولانا جلال‌الدین طیب شیرازی	۲۷
۲۱	۵۰۹	۲۸۸	ذکر خواجه غیاث‌الدین محمد الشهیر بشیخ کججی رحمة الله علیه	۲۸
۴	۵۱۷	۱۳۹۲	ذکر استادالافاضل مولانا شمس‌الدین محمد عصار	۲۹
۲۵	۵۵۰	۱۹۲	ذکر ملک الکلام تاج‌الدین حسن الملقب بمتکلم	۳۰
۲۹	۵۵۶	۹۶	ذکر مولانا فضل‌الله الشهیر بابن نصح	۳۱
۱۸	۵۶۳	۳۸۴	ذکر نجم‌الدین محمود زنگی کرمانی	۳۲
۳۳	۵۷۳	۲۳	ذکر مولانا سعیدالدین بها قدس سره العزیز	۳۳
۲۸	۵۷۳	۹۶	ذکر شمس‌الدین محمد المتخلص بکافی رحمة الله علیه	۳۴

جمع کل ابیات: ۲۳۹۵۱

دوره دوم، سال ششم، شماره پنجم و ششم، آذر - اسفندماه ۱۳۹۱